

Grundlagsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten och till lagar som har samband med den

Till algutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten och till lagar som har samband med den (RP 198/2025 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för utlåtande till lagutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Laura Lassila, justitieministeriet
- professor Olli Mäenpää.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- universitetslektor Hanna Hämäläinen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten, utökningsbalken, lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter samt lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen ändras.

Lagarna avses träda i kraft den 1 augusti 2026.

I propositionen ingår ett avsnitt om lagförslagens förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordningen. Enligt regeringens uppfattning kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Utlåtande GrUU 12/2026 rd

LAGUTSKOTTETS BEGÄRAN OM UTLÅTANDE

Lagutskottet begär i enlighet med 38 § 2 mom. i riksdagens arbetsordning utlåtande av grundlagsutskottet om hur propositionen ska bedömas med avseende på de konventioner om mänskliga rättigheter som är förpliktande för Finland och bestämmelserna i grundlagen. I begäran om utlåtande hänvisas det särskilt till regleringen i 19 § i lagförslag 1.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) I propositionen föreslås det ändringar bland annat i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottpåföljdsmyndigheten (lagförslag 1), som stiftats med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 27/2021 rd). Syftet med propositionen är att göra informationsutbytet mellan myndigheterna smidigare för att förebygga och bekämpa brott.

(2) Det föreslås att det till 19 § i lagförslag 1 fogas ett nytt 2 mom. enligt vilket Brottpåföljdsmyndigheten utöver vad som föreskrivs i 1 mom. trots sekretessbestämmelserna på begäran och även på eget initiativ lämna ut sådana uppgifter till polisen som gäller en fånges kontakter till allvarlig och organiserad brottslighet, om uppgifterna behövs för bekämpning av allvarlig och organiserad brottslighet.

(3) Regleringen är betydelsefull med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter i 10 § i grundlagen. Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelserna om myndigheternas rätt att få och skyldighet att lämna ut information trots sekretess med avseende på skyddet för privatliv och personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten att få information gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet (GrUU 15/2018 rd). Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut information kan gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att ”uppgifterna är nödvändiga” för ett visst syfte (se t.ex. GrUU 48/2025 rd, stycke 7, GrUU 17/2016 rd, s. 5).

(4) I sina analyser av exakthet och innehåll har grundlagsutskottet lagt särskild vikt vid huruvida de uppgifter som lämnas ut är av känslig art. I synnerhet i fall när de föreslagna bestämmelserna om utlämning av uppgifter har gällt också känsliga uppgifter, har det för vanlig lagstiftningsordning krävts att bestämmelserna preciseras så att de följer grundlagsutskottets ovan återgivna praxis för bestämmelser som rör rätten att få och att lämna ut myndighetsuppgifter trots sekretess (se t.ex. GrUU 15/2018 rd, s 39). I sina analyser av omfattning, exakthet och innehåll i lagstiftning om rätten att få och lämna ut uppgifter trots sekretess har utskottet lagt vikt vid om de uppgifter som lämnas ut är av känslig art (se t.ex. GrUU 14/2018 rd, s. 5).

(5) Grundlagsutskottet har upprepade gånger betonat att det vid en särskiljning mellan behovlighet respektive nödvändighet att få eller lämna ut uppgifter inte bara handlar om omfattningen av innehållet i uppgifterna utan också om att den myndighet som har rätt till uppgifterna i och med sina egna behov åsidosätter de grunder och intressen som skyddas med hjälp av sekretess som gäller den myndighet som har uppgifterna. Ju mer generella

Utlåtande GrUU 12/2026 rd

bestämmelserna om rätten till information är, desto större är risken för att sådana intressen kan åsidosättas per automatik. Ju fullständigare bestämmelserna kopplar rätten till information till villkor i sak, desto mer sannolikt är det att en begäran om uppgifter måste motiveras. Då kan också den som lämnar ut uppgifterna bedöma en begäran med avseende på de lagliga villkoren för att lämna ut dem. Genom att de facto vägra lämna ut uppgifterna kan den som innehar dem skapa en situation där en utomstående myndighet måste undersöka skyldigheten att lämna ut uppgifter, det vill säga tolka bestämmelserna. Denna möjlighet är viktig när det gäller att anpassa tillgången till information och sekretessintressena till varandra (se t.ex. GrUU 21/2020 rd, s. 5, GrUU 48/2018 rd, s. 5 och de utlåtanden som nämns där).

(6) Enligt den föreslagna 19 § gäller de uppgifter som lämnas ut fångarnas kontakter till allvarlig och organiserad brottslighet, och uppgifterna ska behövas för bekämpning av allvarlig och organiserad brottslighet. Grundlagsutskottet anser att de föreslagna begränsningarna i och för sig kan anses styra utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter. De sekretessbelagda uppgifter som får lämnas ut är dock inte helt uttömmande definierade i förslaget. Därför bör innehållet i de uppgifter som lämnas ut av konstitutionella skäl definieras mer uttömmande än vad som nu föreslås i bestämmelsen eller också bör det som villkor för utlämnande av uppgifter föreskrivas att uppgifterna är nödvändiga för att bekämpa allvarlig och organiserad brottslighet.

(7) Det föreslås att en bestämmelse om Brottspåföljdsmyndighetens rätt att begära utlåtande om ett företags eller någon annan sammanslutnings lämplighet fogas till 16 a § i lagförslag 1. Enligt paragrafen kan Brottspåföljdsmyndigheten begära utlåtande av centralkriminalpolisen om eventuella kopplingar mellan ett företag eller en annan sammanslutning som föreslås bli arbetsgivare eller verksamhetsplats för en fånge eller en person som avtjänar samhällspåföljd och allvarlig och organiserad brottslighet, för att utreda om företaget eller sammanslutningen lämpar sig som arbetsgivare eller verksamhetsplats för fången eller den som avtjänar samhällspåföljden

(8) Av bestämmelsen och dess motivering framgår att avsikten är att en begäran om utlåtande och själva utlåtnandet ska kunna innehålla sekretessbelagda uppgifter. Att sekretessen bryts framgår dock inte av ordalydelsen i 16 a §, och det kan inte enbart baseras på motiveringen. Lagutskottet bör därför ytterligare granska bestämmelsens ordalydelse.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottet anför

att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Utlåtande GrUU 12/2026 rd

Helsingfors 18.3.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Heikki Vestman saml
vice ordförande Onni Rostila saf
medlem Petri Honkonen cent
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Arja Juvonen saf
medlem Teemu Keskisarja saf
medlem Kimmo Kiljunen sd
medlem Jarmo Lindberg saml
medlem Mira Nieminen saf
medlem Ville Skinnari sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst
ersättare Henrik Vuornos saml.

Sekreterare var

utskottsråd Liisa Vanhala.